

Ankenævnet *for* Forsikring

Den 29. maj 2024 blev i sag nr. 100680:

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

mod

Dansk Boligforsikring A/S
Kanalstræde 10, 1. Sal
4300 Holbæk

afsagt

k e n d e l s e :

Forsikringstageren har tegnet ejerskifteforsikring med udvidet dækning. I klageskema af 8/11 2023 har klagerens advokat bl.a. anført:

"Kort redegørelse for sagen

[Klageren] klagede den 8. marts 2021 over forsikringsselskabets nægtelse af at godtgøre udgifterne til udbedring af, at gulvvarmeinstallationerne i den af ham erhvervede ejendom var udført i strid med BRS 98.

Der var enighed om, at der forelå en mangel i form af, at gulvvarmeslangerne i den oprindelige del af huset lå for dybt i etageadskillelsen mellem stue og underetage/kælder, men der var uenighed om udbedringsmetoden. Forsikringsselskabet fandt, at forholdet kunne udbedres ved isolering af loftet i underetage/kælder, hvorimod [klageren] krævede varmeslangerne omlagt og flyttet højere op i etageadskillelsen.

Ankenævnet for Forsikring gav i sin afgørelse af 22. september 2021 ikke [klageren] medhold. Afgørelsen, jf. ankenævnets j.nr. 96587 vedlægges som bilag 1.

[Klageren] indbragte herefter sagen for byretten og begærede i den anledning syn og skøn. Skønserklæringer blev afgivet den 17. oktober 2022, bilag 2, den 21. november 2022, bilag 3, og den 27. februar 2023, jf. bilag 4. Skønsmanden konkluderede i bilag 2, at gulvvarmekonstruktionen ikke var udført i henhold til de gældende normer og regler på ombygningstidspunktet, og at en forsvarlig udbedring krævede, at gulvvarmesystemet blev flyttet længere op i etagedækket, og at der udførtes isolering under varmeslangerne. En isolering på undersiden af loftet ville ikke være tilstrækkelig.

Ankenævnet for Forsikring

2.

100680

På grundlag heraf indgik parterne forlig den 17. marts 2023, hvorefter forsikringsselskabet betalte det af skønsmanden opgjorte beløb til at flytte gulvvarmesystemet længere op i etagedækket mv. på 588.125 kr.

Herefter gik [klageren] i gang med at renovere gulvvarmeinstallationen. I den forbindelse konstaterede han, at der også var mangler ved gulvvarmeinstallationerne i tilbygningen til ejendommen og ikke blot i den oprindelige del. Den 2. maj 2023 anmeldte undertegnede derfor en ny sag til forsikringsselskabet med følgende ordlyd:

Hej [selskabets medarbejder],

Jeg er desværre nødt til at skrive til dig om en ny sag på ejendommen.

Den sag, vi lige har sluttet, vedrørte som bekendt gulvvarmen i den oprindelige del af huset.

Nu hvor [klageren] har påbegyndt udbedringen af disse, har han konstateret, at gulvvarmen heller ikke er udført korrekt i tilbygningen. Denne del har ikke været en del af sagen på grundlag af jeres konsulents besigtigelsesnotat af 11. november 2019, som jeg vedhæfter. Problemet med gulvvarmen i tilbygningen er følgende:

Gulvvarmeslangerne ligger højere i etagedækket end i den oprindelige bygning, jf. herved billede 14 og 15 i vedhæftede notat, hvor slangekredsene er synlige. Men det viser sig ved ophugning, at der mangler isolering på undersiden af varmeslangerne, hvilket var et krav i henhold til de gældende normer på tidspunktet for opførelse af tilbygningen.

Denne ulovlige installation i tilbygningen anmeldes derfor hermed som en skade under forsikringen.

Årsagen til at den oprindelige sag i ankenævnet og i byretten var begrænset til den oprindelige del af bygningen, var at forsikringsselskabet og dets sagkyndige herunder Teknologisk Institut i hele forløbet af den oprindelige sag tilkendegav overfor [klageren], at der ingen mangler var ved gulvvarmeinstallationerne i tilbygningen.

Dette ses bl.a. følgende steder:

Den 11. november 2019 termograferede forsikringsselskabets konsulent ejendommens gulve, jf. bilag 5, og konkluderede følgende nederst på side 1:

I stueplan er temperaturen ikke ret høj. Kunden havde fået hans vvs til at åbne op for det hele dagen før. På termografi kan der ses lidt varme aftegninger på gulvet i den gamle del af huset (Flir 1,2,3,11,13), det der er bygget til i 2004 (tilbygningen, min tilføjelse) er anderledes, for på billederne kan gulvvarme ses tydeligt. (Flir 14,15) (min fremhævelse). når vi går ned af trappen til kælder mærkes en stor varme forskel og der ses på (Flir 4,5,6,7,8,10) at gulvvarmen er meget tydelig på loftet. (Flir 9, billede 1) kan der ses på måleudstyr at der er ca. 2,5 cm til gulvvarmen ses også på (billede 3, Flir 12). på (Flir 16) ses teknik rum, hvor alle gulv-varmerørene er fordelt ud i loftet.

Efter min vurdering ligger gulvvarme meget langt nede og giver varme faktisk til kælderplan, da det ligner at det ligger på rionet ca. 2,5 cm oppe. Derved vil der altid være rigtig varmt ned i kælder, og ikke i stueplan, kun i den nye del (min fremhævelse).

Ankenævnet for Forsikring

3.

100680

Dernæst viser parternes korrespondance i den oprindelige sag, bilag 6, følgende:

I marts 2020 bad [klageren] [en medarbejder] fra Teknologisk Institut om at vurdere gulvvarmen, og fremsendte den 30. marts 2020 instituttets vurdering til forsikringsselskabet. Den 14. april 2020 svarede forsikringsselskabet bl.a.:

Så vidt jeg kan se, har [medarbejderen fra Teknologisk Institut] dog ikke fået fyldestgørende oplysninger om konstruktionerne, da han tilsyneladende tager udgangspunkt i, at det er i tilbygningen, at varmeslangerne ligger i bunden af betondækket.

Ifølge vores besigtigelseskonsulent er tilbygningen udført som forudsat i tegningsmaterialet, dvs. med et lecadæk, og med varmeslangerne placeret i slidlaget ovenpå lecadækket.

Det er i den gamle del af huset, at vi finder varmeslangerne placeret i bunden af betondækket (min fremhævelse).

Den 23. april 2020 udfordrede jeg på [klagerens] vegne denne konklusion med følgende bemærkning:

Med hensyn til fakta, så kan min klient konstatere, at alle varmeslangerne både fra tilbygningen og fra det, du betegner som 'den gamle del' af huset er mærket med årstallet 2004, der hvor de løber sammen. Heraf slutter vi, at hele anlægget er lavet på en og samme gang, og dermed kun kan være placeret ens.

Jeg beder om dine bemærkninger hertil.

Den 4. maj 2020 svarede forsikringsselskabet:

Vores besigtigelseskonsulenter har set på notatet fra [Teknologisk Institut], og de siger begge, at det kun er i den oprindelige del af huset, at det er konstateret, at varmeslangerne ligger i bunden af betondækket.

Det er deres opfattelse, at etageadskillelsen i tilbygningen er udført med Lecadæk, som forudsat i tegningsmaterialet, og da der er tale om færdigstøbte elementer, har det ikke været muligt at placere gulvarmeslanger i bunden af dækket (min tilføjelse).

Vi er i øvrigt enige om, at alle arbejder er udført i forbindelse med den store ombygning og renovering i 2004, men konstruktionerne i hhv. det oprindelige hus og i tilbygningen er udført forskelligt, hvilket også fremgår af tegningsmaterialet. I den oprindelige del er det bærende dæk støbt på stedet, og det er i den forbindelse, at man har indbygget varmeslangerne.

Henset til disse og især under hensyn til forsikringsselskabets sagkyndige udsagn om, at gulvvarmeslangerne umuligt kunne være placeret forkert, valgte [klageren] at tage til efterretning, at der alene var problemer med gulvvarmeinstallationerne i den oprindelige del af ejendommen, og sagen var herefter begrænset til denne del.

Den 16. september 2023 afviste forsikringsselskabet dækning i den nye sag, jf. bilag 7, på grundlag af et svar indhentet fra [Teknologisk Institut], bilag 8, på 2 spørgsmål formuleret ensidigt af forsikringsselskabet. Svaret går i store træk ud på, at det LECA lyddæk, som varmeslangerne lå på, havde tilstrækkelig isoleringsevne til at overholde de gældende normkrav hertil på udførelsestidspunktet.

[Klageren] rettede herefter henvendelse til den af byretten udmeldte skønsmand, ..., med kopi til forsikringsselskabet og bad om dennes vurdering af, om det var i overensstemmelse med gældende normkrav på udførelsestidspunktet, at varmeslangerne i tilbygningen hvilede direkte på LECA dækket. Hans svar, bilag 9, var at gulvvarmesystemet i tilbygningen skulle udføres med isolering under varmeslangerne mod etagedækket. Som bilag 10 vedlægges en supplerende besvarelse, hvori [skønsmanden] retter nogle faktiske oplysninger om etagedækket og i øvrigt fastholder sin besvarelse.

På baggrund heraf klagede jeg den 6. oktober 2023 over afslaget ved at fastholde kravet overfor selskabet.

Forsikringsselskabet har imidlertid flere gange siden fastholdt sig afslag, senest den 3. november 2023. Forsikringsselskabet synes ikke at bestride, at gulvvarmeinstallationerne i tilbygningen har for stor træghed i forhold til normkravene. Men forsikringsselskabet mener, at spørgsmålet om træghed én gang for alle er løst i byretssagen, selvom denne kun omhandlede den gamle del. Derudover mener forsikringsselskabet, at [klagerens] krav på udbedring er forældet, idet selskabet mener, at [klageren] havde kendskab til, at der var træghed på grund af mangler ved installationerne i tilbygningen for mere end tre år siden.

Anbringender:

Til støtte for sit krav gør [klageren] gældende, at gulvvarmeinstallationen i tilbygningen er mangelfuld, idet den på grund af den manglende isolering mellem varmeslanger og betondæk ikke levede op til normerne på udførelsestidspunktet.

Spørgsmålet er ikke afgjort endeligt af byretten. Civilprocesligt var der ikke noget til hinder for at begrænse sagen til den oprindelige del af huset.

Byretssagen omhandlede således fejlkonstruktion af gulvet i den oprindelige del af huset i form af, at varmeslangerne var placeret for dybt, og at gulvvarmeanlægget dermed ikke levede op til normerne DS 469 og DS 469/TILL. 1:2002 3. Den nye sag vedrører spørgsmålet, om gulvvarmeanlægget i tilbygningen lever op til de samme normer DS 469 og DS 469/TILL. 1:2002 3., når der ikke er udført isolering under varmeslangerne. En del af normerne handler om, at der ikke må være stor træghed.

Der er således tale om forskellige fejl ved forskellige dele af huset. At fejlene skal vurderes efter de samme normer, gør ikke, at der er tale om en og samme sag, og byrettens afgørelse vedrørende den oprindelige del af huset har ingen retskraft vedrørende den nuværende sag.

Kravet vedrørende tilbygningen er ikke forældet. Som gennemgået ovenfor insisterede forsikringsselskabet og dets sagkyndige på, at der ikke var problemer med installationerne i tilbygningen. Dette blev fremstillet som en umulighed. Dette sagkyndige udsagn var [klageren] som forbruger berettiget til at lægge til grund og stole på.

På den baggrund var [klageren] ikke vidende om mangler ved tilbygningens installationer, herunder træghed, før han i foråret 2023 iværksatte udbedringsarbejder vedrørende den oprindelige del af huset. På den baggrund begyndte forældelsesfristen ikke før dette tidspunkt, jf. Forældelseslovens § 3, stk. 2, og kravet er ikke forældet.

Hvad vil du konkret opnå hos selskabet?

[Klageren] ønsker, at ankenævnet pålægger forsikringsselskabet at anerkende, at forsikringsselskabet er pligtig at erstatte [klagerens] udgifter til udbedring af mangler ved gulvvarmeinstallationerne i tilbygningen til [klagerens] ejendom i form af manglende isolering mellem gulvvarmeslanger og betondæk inklusive alle følgeomkostninger og genhusning."

Selskabet har den 15/2 2024 til nævnet bl.a. redegjort for sagsforløbet og afgørelsen således:

"Indledning

Klagen vedrører nedsat funktion af gulvvarmeinstallation i den nyere del af bygningen, som klager ønsker dækket under sin ejerskifteforsikring. DBF har afvist dækning med henvisning til, at forholdet er forældet, og klager derfor ikke har krav på dækning under ejerskifteforsikringen.

Sagsfremstilling

Klager overtager ejendommen beliggende ... den 1. september 2016. I forbindelse med handlen tegner klager en 10-årig ejerskifteforsikring med udvidet dækning hos DBF på baggrund af tilstandsrapport

Sagsfremstillingen af skadesagen henvises der i sit hele til kendelse 96587. Da selskabet ønsker, at Ankenævnet skal tage stilling til, hvorvidt forholdet, som klager anmelder til Nævnet, er forældet, vil kun relevant materiale i det henseende blive fremlagt. Police og tilhørende forsikringsbetingelser fremlægges som bilag A og tilstandsrapport som bilag B.

Den 22. februar 2019 anmelder klager ulovlig VVS på ejendommen. Skadeanmeldelse fremlægges som bilag C.

I forbindelse med skadebehandlingen har klager indsigelser vedrørende alderen på installationen i etageadskillelsen og henviser til, at tilbygningen, som må lægges til grund er en del af det anmeldte, er udført i 2004. Se bilag F.

I forbindelse med udredning af forholdet vedrørende betondækkets træghed i både den oprindelige del af bygningen og den nyere del af bygningen, som denne sag omhandler, fik klager udarbejdet en rapport fra Teknologisk Institut i marts 2020, som fremlægges som bilag D.

Der er enighed om, at ejendommen består af en oprindelige del af bygningen med et betondæk med gulvvarme, hvor gulvvarmeslangerne er lagt 2-4 cm fra loftsniveau i kælderen samt en tilbygning til ejendommen, hvor betondækket ligger længere oppe i betondækket (etageadskillelsen) over et præfabrikeret Leca Lyddæk.

Ved rapport fremlagt i bilag D gennemgår [medarbejderen] fra Teknologisk Institut betondækket i tilbygningen til ejendommen (se side 5, pkt. 2.2.1. Dækkonstruktion i projekt 2004) og konstaterer, at etageadskillelsen med en betontykkelse på 300 mm vil være meget træg, og at isolering

under gulvvarmeslangerne i loftskonstruktionen i kælderen ikke vil ændre på det forhold, at der er en lang genopvarmningstid, og konsulenten afslutter med at beskrive, at det menes, at forholdet er i strid med DS 469/TILL.1:2002, afsnit 3.1.1. om Rumtemperaturregulering.

I forbindelse med klagebehandlingen af sagen oplyser den klageansvarlige til klager den 4. maj 2020, at det er selskabets opfattelse, at problemerne med gulvvarmen i etageadskillelsen kun vedrører den oprindelige del af bygningen.

Den 22. juni 2020 fremlægger klagers advokat et løsningsforslag på udbedring af gulvvarmen, som ved tilbuddets beskrivelse omfatter både den oprindelige del af bygningen og stuen, som udgør den nyere del af bygningen. Tilbud indhentet af klager fremlægges som bilag E. Der henvises der til 70 m² og 80 m² beboelse, som er den nyere del af bygningen, som klagen omhandler.

Dette tilbud afvises igen af den klageansvarlige i august 2020.

I maj 2023 anmelder klager, at der ikke er anvendt isolering under gulvvarmeslangerne i tilbygningen.

Den 15. september 2023 fremsender [medarbejderen] fra Teknologisk Institut en redegørelse for, hvorvidt betondækket i tilbygningen overholder isoleringskravene på det tidspunkt, betondækket er udført. [Medarbejderen fra Teknologisk Institut] konkluderer, LECA-lyddækket isolerer tilstrækkeligt i forhold til kravene i DS 469 tillæg 1.

Den 20. september 2023 oplyser klagers advokat, at man mener, at trægheden i den nyere del af bygningen er uacceptabelt stor, og forholdet afvises herefter, idet forholdet er forældet.

Relevant korrespondance er fremlagt som bilag F.

Dansk Boligforsikring A/S' opfattelse af sagen

Klager kræver, at DBF skal anerkende dækningspligt for manglende isolering under gulvvarmeslangerne i tilbygningen og kræver, at DBF skal dække optagning af gulv i stueområde (tilbygning), udlægning af varmeplader og reetablering, hvilket af klagers advokat er vurderet til at koste over 800.000 kr.

Det påhviler klager at bevise, at der er forhold, som er dækket under ejerskifteforsikringen i henhold til forsikringsbetingelsernes pkt. 3.1. eller 3.2. Derudover påhviler det klager rettidigt at gøre sine krav gældende overfor selskabet, så der ikke indtræder forældelse af forholdet.

Klagers advokat ses at sammenkæde de to forhold, som sagen omhandler, og selskabet har derfor for overskuelighedens skyld opdelt de to forhold nedenfor.

Manglende isolering under gulvvarmeslangerne

Klagers advokat anmelder den 2. maj 2023, at der mangler isolering under gulvvarmeslangerne i tilbygningen, og det undersøges i den forbindelse, hvordan konstruktionen er opbygget. Selskabet tager kontakt til [medarbejderen] fra Teknologisk Institut, som udarbejder notat, som er fremlagt af klager som bilag 8.

Af notatet fremgår det, at [medarbejderen] har forholdt sig til betondækket undersøgelser på baggrund af byggesagen for ejendommen samt selskabets egen undersøgelse af betondækket som har vist, at gulvvarmeslangerne ligger 130-135 mm nede i betondækket.

Betondækket i tilbygningen er opbygget med et LECA-lyddæk nederst på 220 mm, hvor klager derudover har efterisoleret loftet i kælderen, hvorefter der er lagt et betondæk på 180 mm, hvor gulvvarmeslangerne er lagt med armering cirka 130-135 mm nede i betonlaget. Til sidst er der afsluttet med klinker og fliser.

Af notatet i bilag 8 fremgår det, at Teknologisk Institut konkluderer, at det er korrekt, at der er krav til isolering af gulvvarmeslangerne under slangerne. Teknologisk Institut konkluderer herefter, at lamdáværdien for et LECA-lyddæk på 220 mm er tilstrækkeligt med isolering i forhold til kravene i DS 469, som var gældende på tidspunktet for udførelse af gulvvarmeslangerne.

Klagers advokat har fremlagt en udtalelse fra den tidligere skønsmand på sagen vedrørende træghed af betondækket. Skønsmanden bekræfter etageadskillelsens opbygning og konkluderer i bilag 9, at gulvvarmesystemet skal udføres med isolering mod etagedækket – som det er vurderet af Teknologisk Institut også – men forholder sig ikke til, om den konkrete konstruktion med betonlag ovenpå LECA-lyddækket overholder kravene til isolering.

Af supplerende udtalelse fra [skønsmanden] i bilag 10 oplyser bekræftes etageadskillelsens opbygning, men [skønsmanden] forholder sig fortsat ikke til isoleringsevnen af LECA-lyddækket men oplyser, at betondækket medfører træghed på gulvvarmeanlægget.

Det er selskabets opfattelse, at det er bevist af notatet fra Teknologisk Institut, at der er tilstrækkelig med isoleringsevne i LECA-lyddækket, som ligger umiddelbart under gulvvarmeslangerne, og at dækkets lambdáværdi overholder kravene til isolering under gulvvarmeslanger i henhold til på tidspunktet for udførelsen af gulvvarmesystemet i betondækket gældende regler.

Klager har ikke påvist, at der er tale om et dækningsberettigende forhold, jf. pkt. 3.2. i forsikringsbetingelserne, idet man ikke har kunnet modsige konklusionerne i Teknologisk Instituts konklusion, og klagers krav må derfor afvises.

Træghed af betondækket og forældelse

Klagers advokat oplyser i henhold til korrespondancen mellem parterne den 20. september 2023 nu, at trægheden i etageadskillelsen er uacceptabel stor.

Det er selskabets opfattelse, at trægheden og udfordringerne med regulering af etageadskillelsen mellem kælderetage og stueetage er anmeldt til forsikringen i februar 2019, og at forholdet er forældet.

Til støtte for denne påstand gøres det gældende, at klager har i bilag C anmelder hele betondækket, som undersøges af selskabet (bilag 5). I rapport af marts 2020 (bilag D) bekræftes det af Teknologisk Institut, at betondækket i tilbygningen – med dækkonstruktionsopbygningen med LECA-lyddækket – er trægt og gør det svært at temperaturregulere stueetagen.

Klager har dermed været klar over, at trægheden har været stor i etageadskillelsen i tilbygningen senest marts 2020. Det bekræftes, at klager har været klar over, hvilken oplysning han har fået i

rapporten fra Teknologisk Institut i marts 2020, da han i juni (bilag E), fremlægger tilbud på udbedring af hele etageadskillelsen som følge af trægheden.

Selskabet har hele tiden afvist, at et betondæks termiske træghed i sig selv udgjorde et dækningsberettigende forhold, idet det er selskabets opfattelse, at det tykke lag beton i sagens natur vil være svære og langsomme om at varme op, desuagtet hvor i betondækket gulvvarmeslangerne ligger i dækket, hvilket Ankenævnet i kendelse 96587 synes at være enige i.

Selskabet har anerkendt dækning af udgifter til isolering af kælderloftet i den oprindelige del af bygningen for at undgå et unødigt ressourcespild af varme til kælderetagen.

Selskabet har med dækning af isoleringsplader i den oprindelige del af kælderen ikke afskåret klagers advokat fra at behandle forholdet vedrørende betondækkets termiske træghed, hvilket har været kendt for begge parter siden i hvert fald marts 2020 med fremlæggelse af rapporten fra Teknologisk Institut.

Det er korrekt, at der i marts 2023 indgås forlig vedrørende udbedring af den oprindelige del af bygningen på baggrund af de fremlagte skønserklæringer, da klagers advokat i indledning til skønstemaet (bilag 3, side 3 øverst) understreger, at skønstemaets genstand omhandler den oprindelige del af bygningen.

Dette ændrer ikke på, at klagers advokat siden marts 2020 har været klar over, at betondækkets termiske træghed var højt i tilbygningen, hvilket vanskeliggør temperaturregulering, og at man fra klagers advokats side har valgt ikke at forfølge denne del af anmeldelsen før den 20. september 2023.

Det er derfor selskabets opfattelse, at forholdet er forældet, og at klager ikke længere har krav på behandling af sagen vedrørende trægheden af betondækket i tilbygningen. Det skal her bemærkes, at der ved udtalelserne fra [skønsmanden] (bilag 9 og 10) samt notat fra Teknologisk Institut (bilag 8) ikke er fremkommet nye oplysninger i sagen for så vidt angår betondækkets termiske træghed.

Forholdet er således forældet, jf. forældelseslovens § 3, og klagers krav bør afvises."

Klagerens advokat har i brev af 5/2 2024 til nævnet bl.a. anført:

"Forsikringsselskabet hæfter sig ved det som bilag E fremlagte tilbud på en alternativ varmeløsning. Denne løsning omfattede såvel den nye som den gamle del af ejendommen, og dette søger forsikringsselskabet at tage til indtægt for, at forsikringstager var bekendt med, at også gulvet i tilbygningen var udført forkert og udviste træghed.

Det er ikke rigtigt. Forsikringsselskabet insisterede på, at der kun udgik træghed fra den gamle del af bygningen, og bilag E modbeviser ikke dette.

Bilag E viser en alternativ og billigere løsning, hvor nye gulvslanger blev lagt ovenpå betongulvet, en løsning som forsikringsselskabet i øvrigt afviste. Det siger sig selv, at enhver ombygning af gulvkonstruktionen nødvendigvis måtte omfatte såvel den nye som den gamle del. Skellet mellem den nye og den gamle del går midt i stuegulvet, som er beklædt med fliser. Det vil ikke være mu-

Ankenævnet for Forsikring

9.

100680

ligt kun at brække en del af stuegulvets fliser op og lade resten ligge. Forsikringstager var så under den gamle sag af den opfattelse, at tilbygningen var i orden, hvorfor han selv måtte afholde den del af udgiften, der faldt på tilbygningen."

Selskabet har i brev af 28/2 2024 til nævnet bl.a. anført:

"Det skal her bemærkes, selskabet på intet tidspunkt har afholdt klager fra at klage over omfanget af den anmeldte skade, og at selskabets opfattelse af omfanget af skaden ikke ændrer på, at klager og klagers advokat har været klar over, at der var problemer med trægheden i hele betondækket (både den oprindelige del og den nyere tilbygning) ved anmeldelsestidspunktet.

Derudover undres det, at klagers advokat nu ikke mener, at udbedringsmetoden som opgjort af skønsmanden under retssagen kan lade sig gøre, når klager ikke tidligere har gjort opmærksom på dette.

Undertegnet har ved en fejl ikke uploadet bilag F – korrespondance, hvorfor det er uploadet med nærværende høringssvar.

Da der i klagers advokats bemærkninger ikke er fremkommet nye oplysninger, der ændrer selskabets opfattelse af sagen, kan sagen på det foreliggende grundlag fremlægges for nævnet."

Nævnet har fået forelagt bilag fra sagen. Nævnet har blandt andet modtaget skønserklæring af 17/10 2022, supplerede skønserklæring af 21/11 2022 og supplerende skønserklæring af 27/2 2023. Uddrag af bilagene gengives nedenfor.

Det fremgår selskabets besigtigelsesnotat af 18/3 2019:

"UDFØRLIG BESKRIVELSE/ÅRSAG/KONKLUSION:

Hvad er årsagen – husk begrundelse, er der funktionsnedsættelse?

I forbindelse med renovering af ejendommen fjerner de en gipsplade, hvor afspærringen af vand-installationen bliver synlig. Gulvvarmeslangerne til opvarmning af stueetagen er placeret nederst i det støbte betondæk på 20 cm. og fordi der ikke er nogen isolering under betondækket, det er loftet i kælderen, er det svært at få varmen op i stueetagen til opvarmning, varmen vil automatisk forsvinde ned i kælderen. Jeg målte 32 grader på loftet i kælderen og samtidig var gulvet i stueetagen 22 grader."

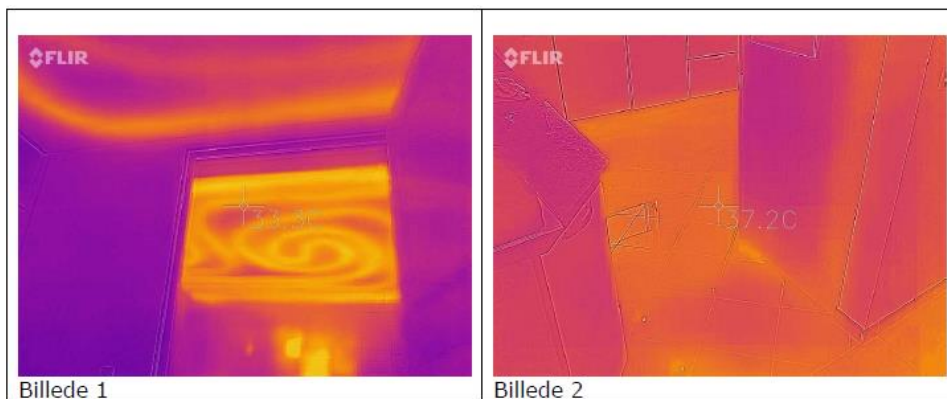
Det fremgår af selskabets mail af 11/9 2019 til klagerens advokat:

"Det er kun i den oprindelige del af huset, at din klient oplever problemer med varmen, og derfor er det også kun her, der er udført scanninger, både fra kælderen og på gulvet."

Det fremgår af rapport fra Teknologisk Institut fra marts 2020:

"2.2.2. Dækkonstruktion som udført

Instituttet har ikke set tegninger 'som udført', men har fået tilsendt 2 fotos der viser henholdsvis loftet i kælderen og gulvet i stueetagen.

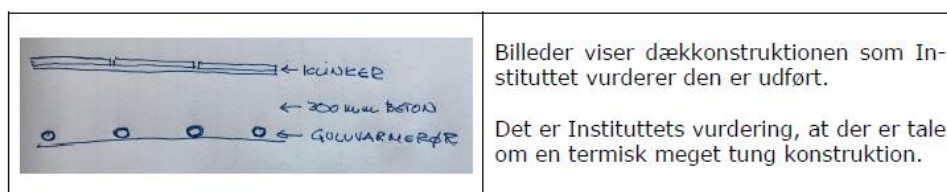
Billede 1 viser termografisk billede af loftet i kælderen. Af billedet fremgår varmeslangerne fra gulvvarmen meget tydeligt, hvilket indikerer, at de ligger meget tæt på overfladen.

Billede 2 viser gulvoverfladen i stueetagen. Af billedet kan det ses, at varmefordelingen på overfladen er meget ensartet, hvilket indikerer, at gulvvarmeslangerne ligger meget langt nede i betonkonstruktionen.

Såfremt konstruktionen er udført med samme tykkelse som vist på snittegningen, men uden anvendelse af LECA-Lyddæk må den samlede tykkelse vurderes at være ca. 300 mm plus tykkelsen af klinkerne.

2.2.2.1. Vurdering af udført konstruktion

Uden at Instituttet har haft mulighed for at kontrollere konstruktionen (dette skal rent faktisk gøres destruktivt), er vurderingen at konstruktionen er udført som vist på efterfølgende skitse.

2.3. Vurdering af dækkonstruktionens termiske egenskaber

Det er Instituttets vurdering, at dækkonstruktionen med en betontykkelse på 300 mm, og med gulvvarmerørene placeret nederst i betonlaget mod kælderrummet vil være meget træg, og at genopvarmning i forbindelse med fx nedlukning af gulvvarmen på grund af solindfald eller tilsvarende udefra komme ned varmetilskud vil være meget træg.

Forslaget med at lave en isolering af loftkonstruktionen i kælderen vil ikke ændre på det forhold med lang genopvarmningstid samt svingende rumtemperatur i opholdsrummene forbindelse med stort varmetilskud til rummene fra fx solindfald eller svingende udetemperatur. Af tegningsmaterialet fremgår det, at der netop i stueplan er store vinduesflader der vil kunne give anledning til kraftigt solindfald

Ved større skift i udetemperaturen vil det ligeledes være vanskeligt for gulvvarme at sikre at der bl.a. ikke kommer koldt nedfald m.v. ved vinduesfladerne, samt at ændringen i varmetilførslen til rummet fra gulvvarmen vil være træg, og at temperaturen i rummet derfor vil kunne komme til at svinge så den termiske komfort i rummet ikke er i orden.

Ovenstående forhold vil efter Instituttets opfattelse være i strid med DS 469/TILL.1:2002, afsnit 3.1.1, Rumtemperaturregulering der er citeret i afsnit 2.1."

Det fremgår af klagerens advokats mail af 23/4 2020 til selskabet:

"Med hensyn til fakta, så kan min klient konstatere, at alle varmeslangerne både fra tilbygningen og fra det, du betegner som 'den gamle del' af huset er mærket med årstallet 2004, der hvor de løber sammen. Heraf slutter vi, at hele anlægget er lavet på en og samme gang, og dermed kun kan være placeret ens."

Det fremgår af selskabets mail af 4/5 2020 til klagerens advokat:

"Vores besigtigelseskonsulenter har set på notatet fra [Teknologisk Institut], og de siger begge, at det kun er i den oprindelige del af huset, at det er konstateret, at varmeslangerne ligger i bunden af betondækket.

Det er deres opfattelse, at etageadskillelsen i tilbygningen er udført med Lecadæk, som forudsat i tegningsmaterialet, og da der er tale om færdigstøbte elementer, har det ikke været muligt, at placere gulvarmeslanger i bunden af dækket.

Vi er i øvrigt enige om, at alle arbejder er udført i forbindelse med den store ombygning og reno-vering i 2004, men konstruktionerne i hhv. det oprindelige hus og i tilbygningen er udført forskel-ligt, hvilket også fremgår af tegningsmaterialet.

I den oprindelige del er det bærende dæk støbt på stedet, og det er i den forbindelse, at man har indbygget varmeslangerne. Dette dæk er i alt 230 mm tykt, og dvs. at der over gulvarmerørerne er ca. 200 mm beton, og ikke 300 mm som [Teknologisk Institut] forudsætter. Denne forskel bety-der formentligt noget for trægheden i gulvvarmen."

Det fremgår af rapport fra Teknologisk Institut fra oktober 2020:

"Af billederne kan det ses, at temperaturen i konstruktionen i kælderloftet er 9 grader højere end oppe i stuen.

...

5. Vurdering og konklusion

Det er instituttets vurdering, at den af forsikringen foreslåede løsning med efterisolering af loftet i underetagen vil medføre, at det vil blive meget vanskeligt at styre og regulere temperaturen i rummene i stueetagen. Ved solindfald gennemvinduerne, eller ved pludselige temperaturskift (større eller mindre varmebehov) vil gulvvarme reagere trægt (langsomt), og det vil tage ufor-holdsmæssigt lang tid at opnå en tilfredsstillende rumtemperatur i disse situationer.

Ved efterisolering af loftet i underetagen vil loftshøjden blive reduceret med mellem 50 – 70 mm, hvilket kan have indflydelse på rummets fremadrettede anvendelse."

Det fremgår af svar af 15/2 2021 fra Teknologisk Institut til klagerens advokat:

"Brugen af Kingspan isolering vil reducere isoleringstykkelsen med nogle få cm, men det vil ikke hjælpe på det overordnede problem med at installationen vil være træg, og ikke til at styre og regulere."

Det fremgår af Teknologisk Instituts svar på selskabets mail af 5/5 2021:

"En efterisolering af kælderloftet nedefra vil ikke forværre eller ændre på reguleringen/styringen af det nedstøbte gulvvarmesystem.

Efterisoleringen vil alene forhindre/reducere at der kommer en varmeafgivelse nedad til kælder-rummene. Dette vil teknisk også betyde, at der vil være lidt mere energi til rådighed til opvarmning af overetagen, men vil i praksis ikke have indflydelse på at konstruktionen er meget træg og at genopvarmningstiden/afkølingstiden i forbindelse med skiftende variation i varmelastninger vil være uforholdsmæssig lang."

Det fremgår af erklæring af 12/7 2023 fra Teknologisk Institut:

"Spørgsmål 1

I den nyere del af bygningen, hvor etageadskillelsen består af 220 mm Lecalyddæk og 180 mm betonlag, hvor gulvvarmeslangerne ligger cirka 130-135 mm nede i betondækket. Er det en ulovlig konstruktion i henhold til krav i BR98 på udførelsestidspunktet (2004)? Og er lecalyddækket isolerende i sig selv i forhold til krav til isolering under gulvvarmeslangerne.

Spørgsmål 2

I forhold til gulvvarmeslangerne. Er der lovkrav til, at der skal være isolering under gulvvarmeslangerne, og om Lecalyddækket har de egenskaber, som kan opfylde kravene til isolering denne etagedækskonstruktion var i overensstemmelse med bygningsreglementet gældende i 2004 i forhold til gulvvarmeslangerens placering samt etagedækkets U-værdi? Og kan du oplyse, hvad der i givet fald skal til for at lovliggøre det?

Instituttet har efterfølgende gennemgået DS 469:1991, samt tillæg 1 til samme fra 2002 for at verificere de krav der var gældende på udførelsestidspunktet der er angivet til 2004.

Vedrørende både spørgsmål 1 og spørgsmål 2 angiver DS 469 i tillæg 1 afsnit 3.1.3 som vejledning bl.a. følgende:

Gulvvarme, loftvarme, vægvarme og lignende må kun anvendes, hvor bygningsdelen, de er indbygget i, er forsvarligt isoleret mod naborum. Isoleringen mod naborum skal have en isolans på mindst 1,25 m² K/W.

Dette betyder i praksis, at der skal være en isolering i etageadskillelsen der svarer til 45 mm mineraluld med en lambdaværdi svarende til 0.036 W/m²K.

Instituttet har omregnet dette til de anvendte LECA lyddæk, og beregnet, at med en lambdaværdi for LECA på 0,085 W/m²K kræver ren LECA en tykkelse på 110 mm. Instituttet har ikke den eksakte lambdaværdi for LECA-lyddækket, men da dette er 220 mm tykt, vurderes det at det isolerer tilstrækkeligt i forhold til kraven til DS kravet i DS 469 tillæg 1.

Vedrørende placeringen af varmeslangerne som forespurgt under spørgsmål 1 er disse placeret 130 – 135 mm nede i betonen, hvilket betyder at konstruktionen må vurderes at være noget træg, især i forbindelse med kraftigt solindfald."

Det fremgår af brev fra klagerens advokat til skønsmanden med svar af 1/10 2023 fra skønsmanden:

"I Retten i ... sag ... afgav du skønserklæringer i oktober 2022 og januar 2023 vedrørende gulvvarmen i min klient [klagerens] ejendom

På det grundlag blev sagen forliget. Min klient gik herefter i gang med at udbedregulvvarmen, både i den oprindelige del af ejendommen, som var omfattet af skønsforretningen, og den nye del som ikke var en del af sagen.

I den forbindelse konstaterede han, at der efter hans opfattelse også er problemer med gulvvarmen i den nye del og anmeldte dette til Dansk Boligforsikring A/S.

I den anledning skal jeg bede dig besvare følgende spørgsmål:

1. Hvorledes er etagedækket og gulvvarmekonstruktionen mellem underetage og stueetage i tilbygningen opbygget?

Såfremt du ikke kan bedømme opbygningen ud fra det materiale, du udarbejdede til skønssagen, er du velkommen til at genbesigtige ejendommen.

2. Du bedes oplyse, om den i spørgsmål 1 nævnte gulvvarmekonstruktion i tilbygningen skønnes udført og kunne fungere i overensstemmelse med de gældende normer og regler på ombygningstidspunktet i 2004, herunder med hensyn til fordeling af varme mellem stueetage og underetage og styring og regulering af varme (træghed i regulering ved temperaturændringer).

I den forbindelse bedes du navnlig vurdere, om det LECA lyddæk, der indgår i konstruktionen, kan opfylde krav til isolering mod naborum.

Du bedes endvidere lægge til grund, at gulvvarmen i den oprindelige del af huset bliver udbedret som anført i dine skønserklæringer. Du bedes således overveje, om dette er tilstrækkeligt til at undgå træghed, eller om dette tillige kræver, at gulvvarmen i tilbygningen ændres.

Besvarelse af spørgsmål:

Spørgsmål 1:

1. Hvorledes er etagedækket og gulvvarmekonstruktionen mellem underetage og stueetage i tilbygningen opbygget?

Såfremt du ikke kan bedømme opbygningen ud fra det materiale, du udarbejdede til skønssagen, er du velkommen til at genbesigtige ejendommen.

Svar:

Jeg har ved tidligere gennemgang af bygningen samt tegninger fra ... Kommunes byggesagsarkiv og supplerende fotos registreret, at etagedæk i tilbygning er udført med fliser og 80 mm afretningsbeton med indstøbte varmeslanger udlagt på 220 mm Lecalyddæk.

Udsnit af beton udlagt direkte på lyddæk.

Spørgsmål 2:

2. Du bedes oplyse, om den i spørgsmål 1 nævnte gulvvarmekonstruktion i tilbygningen skønnes udført og kunne fungere i overensstemmelse med de gældende normer og regler på ombygningstidspunktet i 2004, herunder med hensyn til fordeling af varme mellem stueetage og underetage og styring og regulering af varme (træghed i regulering ved temperaturændringer).

I den forbindelse bedes du navnlig vurdere, om det LECA lyddæk, der indgår i konstruktionen, kan opfylde krav til isolering mod naborum.

Du bedes endvidere lægge til grund, at gulvvarmen i den oprindelige del af huset bliver udbedret som anført i dine skønserklæringer. Du bedes således overveje, om dette er tilstrækkeligt til at undgå træghed, eller om dette tillige kræver, at gulvvarmen i tilbygningen ændres.

Svar:

Jeg har tidligere svaret følgende:

Hvis gulvvarmeanlægget skal opfylde krav i henhold til DS 469 og DS 469/TILL. 1:2002 3. skal der udføres gulvvarme, hvor gulvvarmeslanger udføres så de afgiver varme til de respektive rum og er isolerede, så der afgives mindst muligt varme til de rum, de ikke betjener.

Det er min vurdering, at på ombygningstidspunktet i 2004 skal der udføres isolering ved et gulvvarmesystem mod etagedæk med en isolans på mindst 1,25 m²/KW, i henhold til: DS 469/TILL. 1:2002

3. Projektering angiver følgende:

3.1 Varmegivers placering og udformning

I rum, hvor det skal være muligt, at ændre rumtemperaturen over døgnet, eller hvor der er stor variation i varmetilskuddet, bør der ikke installeres gulvvarmesystemer med stor træghed, fx med rør indstøbt i beton.

3.1.3 Unødvendigt ressourceforbrug

Varmeafgiverne placeres og indbygges således, at de afgiver mindst muligt varme til rum, de ikke betjener.

Med baggrund i ovennævnte er det min vurdering, at gulvvarmesystemet i tilbygning skal udføres med isolering mod etagedækket."

Det fremgår af skønsmandens mail af 4/10 2023:

"Jeg har i dag talt med [klageren] omkring opbygning af etagedæk.

Han har oplyst, at etagedækket er udført med 220 mm og 200 mm armeret beton med indstøbte varmeslanger.

Tegninger på udførelsen viser følgende:

At etagedæk i tilbygning er udført med fliser og 80 mm afretningsbeton med indstøbte varmeslanger udlagt på 220 mm Leca-lyddæk.

Se vedlagte tegning.

At etagedækket er væsentlig tykkere, og uden adskillende isolering ændrer ikke på min tidligere besvarelse. Den øgede betontykkelse medføre yderlig træghed på gulvvarme anlægget."

Det fremgår af udskrift om tunge gulvvarmesystemer fra www.gulvfakta.dk:

"Tunge gulvvarmesystemer

I tunge gulvvarmesystemer er varmeslangerne støbt ind i en bærende betonplade, så varmen fordeles, og man opnår en jævn overfladetemperatur over gulvfladen.

Tunge gulvvarmesystemer er gulvvarmesystemer, hvor varmeslanger er støbt ind i en bærende betonplade, der medvirker til at fordele varmen, så man opnår en jævn overfladetemperatur over gulvfladen. Se figuren nedenfor.

Husk ved tunge gulvvarmesystemer

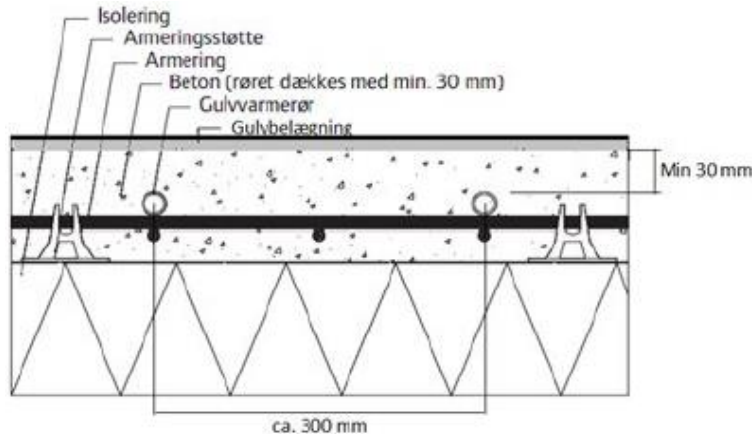
- Betonen over varmeslangerne bør være 30-90 mm tyk og centerafstanden mellem rørene ca. 300 mm ved slanger med en diameter på ca. 20 mm.
- Betonlaget bør være godt isoleret nedadtil.
- Betonlaget skal være udtørret til det fugtniveau, der er maks. for gulvbelægningen, før du lægger gulvbelægningen.
- Gulvvarmen kan bruges til at forcere udtørringen. Husk, at der sker en omfordeling af fugten, og at Gulvbranchens generelle regler om fugtgrænser ikke gælder.

Ankenævnet for Forsikring

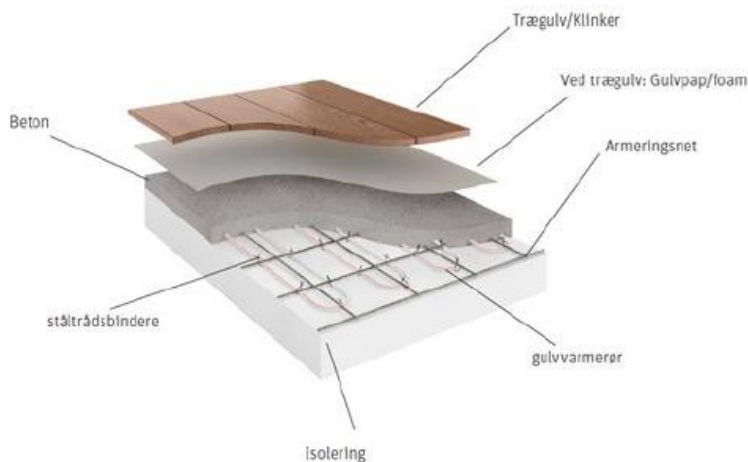
16.

100680

- Brug altid en selvudtørrende beton, dvs. en beton med et vandcementtal på $\leq 0,4$. En traditionel gulvbeton med et vandcementtal på 0,6-0,7 vil være flere måneder om at udtørre til 85 % RF.
- Betonen skal ofte efterspartles for at opnå en overflade, der kan lægges gulv på. Overfladekravene afhænger af den type topbelægning, du vælger.

Principskitse for vandbåren gulvvarme indstøbt i betonplade, kilde: Uponor.

Vandbåren gulvvarme, slanger monteret direkte på armeringsnet med bindere, kilde: Roth."

Det fremgår af DS 469/Till.1 1. udgave af 13/11 2002 om varmeanlæg med vand som varmebærende medium (bilag fremlagt i sag 96587):

"3.1.3 Unødvendigt ressourceforbrug

VEJLEDNING: Varmegiverne placeres og indbygges således, at de afgiver mindst mulig uønsket varme til rum, de ikke betjener.

Gulvvarme-, loftvarmeanlæg og lignende bør kun anvendes, hvor bygningsdelen, de er indbygget i, er forsvarligt isoleret mod naborum. Isoleringen mod naborum bør have en isolans på mindst 1,25 m² K/W, se også 3.4.1. Isoleringen skal i øvrigt opfylde Bygningsreglementets krav.

...

3.3 Varmegiveres styring og regulering

3.3.1 Rumtemperaturregulering

Varmegivere skal være forsynede med udstyr for automatisk regulering af varmeafgivelsen efter rumtemperaturen i det enkelte rum, således at det forudsatte termiske indeklima opnås, og unødvendigt energiforbrug undgås, samtidig med at betjeningen er enkel for brugeren.

VEJLEDNING: Rumtemperaturfølere bør være placeret, så den målte temperatur er repræsentativ for den operative temperatur i opholdszone. For varmegivere, som har til formål at modvirke nedfald af kold luft, fx fra store vinduespartier, bør temperaturføleren dog placeres med henblik på dette.

Der bør være mulighed for individuel indstilling af ønsket rumtemperatur i det enkelte rum.

Proportionalregulatorer, fx selvvirkende radiatortermostater, bør dimensioneres med et proportionalbånd, der under stationære forhold ikke overstiger 2 C. Radiatortermostater skal være i overensstemmelse med DS/EN 215-1.

Reguleringen indrettes således, at de ønskede tolerancer opnås med en rimelig kort indsvingningstid. Ændring af udeklima eller varmetilskud bør ikke nødvendiggøre ændring af reguleringens indstillingsværdier.

Styring af gulvvarme bør normalt foregå ved on-off styring eller pulsstyring af vandstrømmen eller ved styring af fremløbstemperaturen til det enkelte rum. Mindre gulvvarmeanlæg, fx i baderum i huse, der ellers opvarmes med radiatorer, konvektorer eller lignende, kan dog styres ved drøvling af vandstrømmen.

Ved risiko for høj gulvtemperatur kan en føler indbygget i gulvet bruges til at styre eller begrænse gulvtemperaturen.

Utsigtet varmeafgivelse fra varmeanlægget, der forhindrer den ønskede regulering af rumtemperaturen i det enkelte rum, bør ikke forekomme. Rør, ventiler og lignende, fra hvilke varmeafgivelsen til rummet er helt eller delvist uafhængig af opvarmningsbehovet i rummet, isoleres efter DS 452. Dette gælder også eventuelle rør i gulv, der forsyner naborum."

Det fremgår af FAQ vedr. DS 469:2013 Varme- og køleanlæg i bygninger udarbejdet af standardiseringsudvalget DS/S-316 Varme- og kølesystemer (bilag fremlagt i sag 96587):

Ankenævnet for Forsikring

18.

100680

Reference til DS 469:2013		Spørgsmål (anonymiseret)	Svar (anonymiseret)	Spørgsmål nr. (kun til internt brug)
Afsnit nr.	Titel på afsnit			
7.1.1	Udformning af varmeanlæg - Varmegivere -- Placering og udformning	Kan gulvvarme anvendes i parcelhuse, hvis der optræder stor variation i varmebelastningen, fx ved solindfald?	Gulvvarme kan fortsat anvendes, idet kravet skal forstås som stor variation i intern varmebelastning, fx mødelokaler, undervisningsrum o. lign. i opvarmningssituationen. Såfremt solindfald gennem vinduer giver anledning til overtemperatur henvises til afsnit 5.4.	2
7.1.1	Udformning af varmeanlæg - Varmegivere -- Placering og udformning	Hvornår betragtes et gulvvarmeanlæg som et varmesystem med stor termisk træghed?	Hvis gulvvarmeslanger er indstøbt i 8 cm beton eller mere betragtes det at have stor termisk træghed uanset dæklagets tykkelse.	11
...				
8.1	Styring af varmeanlæg - Rumtemperaturregulering	Hvad menes med rimelig kort indsvingningstid for regulering af rumtemperaturen?	Rimelig kort indsvingningstid for regulering af rumtemperaturen skal ses i forhold til automatikkens udformning og indstilling, samt kravene til termisk indeklima, jf. afsnit. 5 og DS 474 Norm for specifikation af termisk indeklima.	27

Det fremgår af forsikringsbetingelserne:

"3. Hvilke forhold er dækket

3.1

Forsikringen dækker udbedring af aktuelle skader samt fysiske forhold ved bygningerne, der giver nærliggende risiko for skader på de forsikrede bygninger eller bygningsdele.

Ved 'skade' forstås brud, lækage, deformation, svækkelse, revnedannelser, ødelæggelse eller andre fysiske forhold i bygningen, der nedsætter bygningens værdi eller brugbarhed nævneværdigt i forhold til tilsvarende intakte bygninger af samme alder i almindelig god vedligeholdelsesstand. Manglende bygningsdele kan være en skade.

Ved 'nærliggende risiko for skade' forstås, at der erfaringsmæssigt vil udvikle sig en skade, hvis der ikke sættes ind med særligt omfattende vedligeholdelsesarbejder eller andre forebyggende foranstaltninger.

3.2

Forsikringen dækker:

- udbedring af manglende eller væsentligt nedsat funktion af vvs-installationer i eller under de forsikrede bygninger (til yderside af bygningens fundament)
- lovliggørelse af vvs-installationer i den/de forsikrede bygninger såfremt disse var ulovlige på udførelses-/opførelsestidspunktet og på tidspunktet for anmeldelsen af forholdet.

16. Udvidet dækning

Såfremt det fremgår af policens forside er forsikringen udvidet til at dække følgende:

16.1 Ulovlige bygningsindretninger i strid med bygningslovgivningen (byggelov og dertil hørende offentligretlige forskrifter som for eksempel bygningsreglement) hvis ulovligheden var til stede på opførelses-/udførelsestidspunktet.

Manglende overholdelse af producentanvisninger, vejledninger, SBI anvisninger, By-Erfa blade etc. er ikke en ulovlig bygningsindretning, medmindre overholdelse af sådanne anvisninger er et krav i medfør af bygningslovgivningen.

Det er en betingelse for dækning at dispensation ikke kan opnås hos myndighederne.

Undtagelser til pkt. 16.1:

a) Ulovlige terrændækskonstruktioner (herunder kapillarbrydende lag) dækkes kun hvis betingelserne for dækning under pkt. 3.1 også er opfyldt."

Nævnet udtaler:

Klageren overtog ejendommen – der i 2004 gennemgik en større renovering – den 1/9 2016. Klageren anmeldte den 21/2 2019 ulovligt installeret el, vand og varme. Selskabet anerkendte efterisolering af etageadskillelsen mod kælderen i den oprindelige bygning. Den 22/9 2021 fandt nævnet i kendelse 96587, at klageren ikke havde bevist, at selskabets udbedringsmetode var uegnet eller utilstrækkelig, da der var tale om en lovlig udbedringsmetode, som begrænsede varmetabet mod kælderen. Klageren anlagde efterfølgende sag ved byretten, hvor der blev foretaget syn og skøn. Parterne indgik forlig den 17/3 2023, hvor selskabet anerkendte at dække det af skønsmanden opgjorte beløb til at flytte gulvvarmesystemet længere op i etagedækket. Den 2/5 2023 anmeldte klageren, at der ikke var anvendt isolering under gulvvarmeslangerne i tilbygningen.

Twisten for nævnet omhandler betondækket i tilbygningen, da klageren ønsker etablering af isolering mellem gulvvarmeslangerne og betondækket samt dækning af udgifter til genhusning.

Klageren har anført, at han i forbindelse med renoveringen af gulvvarmeinstallationen i den oprindelige bygning har konstateret mangler ved gulvvarmeinstallationen i tilbygningen, da der mangler isolering på undersiden af varmeslangerne. Klageren har anført, at der er tale om en dækningsberettigende skade, og at forholdet ikke er forældet. Den første sag var begrænset til den oprindelige bygning, fordi selskabet og Teknologisk Institut i hele forløbet tilkendegav, at

der ikke var mangler ved gulvvarmeinstallationen i tilbygningen. Klageren har videre anført, at selskabet ikke bestrider, at betondækket i tilbygningen har stor træghed i forhold til normkravene.

Selskabet har afvist dækning. Selskabet har anført, at der er tilstrækkelig med isoleringsevne i LECA-lyddækket, som ligger umiddelbart under gulvvarmeslangerne, og at LECA-lyddækkets lambdaværdi overholder kravene til isolering under gulvvarmeslanger i henhold til reglerne på udførelses-/opførelsestidspunktet. Selskabet har anført, at der derfor ikke foreligger en dækningsberettigende skade. Selskabet har anført, at skønsmanden ikke forholder sig til isoleringsevnen af LECA-lyddækket. Selskabet har videre anført, at forholdet vedrørende betondækkets termiske træghed er forældet, da klageren anmeldte trægheden og udfordringerne med regulering af etageadskillelsen mellem kælderetage og stueetage i februar 2019, og da trægheden i etageadskillelsen i tilbygningen blev omtalt i rapporten fra Teknologisk Institut fra marts 2020.

Det fremgår af selskabets mail af 4/5 2020, at "vores besigtigelseskonsulenter har set på notatet fra [Teknologisk Institut], og de siger begge, at det kun er i den oprindelige del af huset, at det er konstateret, at varmeslangerne ligger i bunden af betondækket. Det er deres opfattelse, at etageadskillelsen i tilbygningen er udført med Lecadæk, som forudsat i tegningsmaterialet, og da der er tale om færdigstøbte elementer, har det ikke været muligt at placere gulvvarmeslanger i bunden af dækket. ... I den oprindelige del er det bærende dæk støbt på stedet, og det er i den forbindelse, at man har indbygget varmeslangerne. Dette dæk er i alt 230 mm tykt, og dvs. at der over gulvarmerørerne er ca. 200 mm beton, og ikke 300 mm som [Teknologisk Institut] forudsætter. Denne forskel betyder formentligt noget for trægheden i gulvvarmen".

Det fremgår af erklæring af 12/7 2023 fra Teknologisk Institut, at "Instituttet har efterfølgende gennemgået DS 469:1991, samt tillæg 1 til samme fra 2002 for at verificere de krav der var gældende på udførelsestidspunktet der er angivet til 2004. Vedrørende både spørgsmål 1 og spørgsmål 2 angiver DS 469 i tillæg 1 afsnit 3.1.3 som vejledning bl.a. følgende: Gulvvarme, loftvarme, vægvarme og lignende må kun anvendes, hvor bygningsdelen, de er indbygget i, er for-

svarligt isoleret mod naborum. Isoleringen mod naborum skal have en isolans på mindst 1,25 m² K/W. Dette betyder i praksis, at der skal være en isolering i etagedskillelsen der svarer til 45 mm mineraluld med en lambdaværdi svarende til 0.036 W/m²K. Instituttet har omregnet dette til de anvendte LECA lyddæk, og beregnet, at med en lambdaværdi for LECA på 0,085 W/m²K kræver ren LECA en tykkelse på 110 mm. Instituttet har ikke den eksakte lambdaværdi for LECA-lyddækket, men da dette er 220 mm tykt, vurderes det at det isolerer tilstrækkeligt i forhold til kraven til DS kravet i DS 469 tillæg 1. Vedrørende placeringen af varmeslangerne som forespurgt under spørgsmål 1 er disse placeret 130-135 mm nede i betonen, hvilket betyder at konstruktionen må vurderes at være noget træg, især i forbindelse med kraftigt solindfald".

Det fremgår af brev fra klagerens advokat til skønsmanden med svar af 1/10 2023 fra skønsmanden, at "hvis gulvvarmeanlægget skal opfylde krav i henhold til DS 469 og DS 469/TILL. 1:2002 3. skal der udføres gulvvarme, hvor gulvvarmeslanger udføres så de afgiver varme til de respektive rum og er isolerede, så der afgives mindst muligt varme til de rum, de ikke betjener. Det er min vurdering, at på ombygningstidspunktet i 2004 skal der udføres isolering ved et gulvvarmesystem mod etagedæk med en isolans på mindst 1,25 m²/KW, i henhold til: DS 469/TILL. 1:2002. 3. Projektering angiver følgende: 3.1 Varmegivers placering og udformning. I rum, hvor det skal være muligt, at ændre rumtemperaturen over døgnet, eller hvor der er stor variation i varmetilskuddet, bør der ikke installeres gulvvarmesystemer med stor træghed, fx med rør indstøbt i beton. 3.1.3 Unødvendigt ressourceforbrug. Varmeafgiverne placeres og indbygges således, at de afgiver mindst muligt varme til rum, de ikke betjener. Med baggrund i ovennævnte er det min vurdering, at gulvvarmesystemet i tilbygning skal udføres med isolering mod etagedækket".

Det fremgår af skønsmandens mail af 4/10 2023, at "jeg har i dag talt med [klageren] omkring opbygning af etagedæk. Han har oplyst, at etagedækket er udført med 220 mm og 200 mm armeret beton med indstøbte varmeslanger. Tegninger på udførelsen viser følgende: At etagedæk i tilbygning er udført med fliser og 80 mm afretningsbeton med indstøbte varmeslanger udlagt på 220 mm Leca-lyddæk. Se vedlagte tegning. At etagedækket er væsentlig tykkere, og

uden adskillende isolering ændrer ikke på min tidligere besvarelse. Den øgede betontykkelse medføre yderlig træghed på gulvvarmeanlægget".

Det fremgår af punkt 3.1.3 i DS 469/Till.1 af 13/11 2002 om varmeanlæg med vand som varmebærende medium, at "varmegiverne placeres og indbygges således, at de afgiver mindst mulig uønsket varme til rum, de ikke betjener. Gulvvarme-, loftvarmeanlæg og lignende bør kun anvendes, hvor bygningsdelen, de er indbygget i, er forsvarligt isoleret mod naborum. Isoleringen mod naborum bør have en isolans på mindst 1,25 m' K/W, se også 3.4.1. Isoleringen skal i øvrigt opfylde Bygningsreglementets krav".

Efter en gennemgang af sagen finder nævnet, at klageren ikke har bevist, at der på overtagelsestidspunktet var forhold ved betondækket i tilbygningen – herunder isolering under gulvvarmeslangerne eller træghed af betondækket – som udgjorde skade eller nærliggende risiko for skade i ejerskifteforsikringens forstand. Hvad angår forsikringsbetingelsernes punkt 3.2 finder nævnet, at klageren ikke har bevist, at der er tale om manglende eller væsentlig nedsat funktion af vvs-installationer eller dækningsberettigende ulovlige forhold ved disse. Nævnet kan derfor ikke kritisere selskabets afgørelse.

Nævnet har blandt andet lagt vægt på, at det fremgår af erklæring af 12/7 2023 fra Teknologisk Institut, at LECA-lyddækket er 220 mm tykt, og at det vurderes at isolere tilstrækkeligt i forhold til kravet i DS 469 tillæg 1.

Nævnet bemærker, at det fremgår af erklæring af 12/7 2023 fra Teknologisk Institut, at varmeslangerne er placeret 130-135 mm nede i betonen, hvilket betyder at konstruktionen må vurderes at være noget træg.

Nævnet har også lagt vægt på, at der ikke er foretaget målinger/registreringer af betondækkets termiske træghed i forbindelse med temperaturregulering, og at huset er blevet opvarmet på den måde i mange år efter gulvvarmesystemets udførelse.

Ankenævnet *for* Forsikring

23.

100680

Nævnet har herefter ikke fundet anledning til at tage stilling til spørgsmålet om forældelse.

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Klageren får ikke medhold.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'P. Thønnings', is written over a light blue rectangular background.

Peter Thønnings